

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบ Case-control Study เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มวัยรุ่นที่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำกับกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงที่ตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่นและตั้งครรภ์ซ้ำภายใน 24 เดือนอายุน้อยกว่า 20 ปี อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ หญิงวัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ (Case) จำนวน 117 ราย และหญิงวัยรุ่นที่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ (Control) จำนวน 117 ราย ปัจจัยที่ศึกษาได้แก่ ปัจจัยระดับบุคคล ประกอบด้วย ระดับการศึกษา อายุที่ตั้งครรภ์ครั้งแรก ประวัติการคุมกำเนิด และการรับรู้คุณค่าในตนเอง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย ความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ การรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ เจตคติต่อการมีบุตร เจตคติต่อการคุมกำเนิด และปัจจัยสถานการณ์ทางสังคม ประกอบด้วย สถานภาพสมรส สถานะทางเศรษฐกิจ ประวัติการตั้งครรภ์วัยรุ่นของมารดา การรับรู้การตั้งครรภ์ของเพื่อน และความต้องการมีบุตรของแฟน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ แบบวัดระดับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบวัดความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ แบบวัดการรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ แบบวัดเจตคติต่อการมีบุตร และแบบวัดเจตคติต่อการคุมกำเนิด การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงของการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น ด้วยสถิติถดถอยไบนารีลอจิสติก (Binary Logistic Regression) และคำนวณหา Odds Ratios (OR_{adj}) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % CI ได้ผลการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มที่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี (ร้อยละ 66.6) ไม่มีอาชีพหรือเป็นแม่บ้าน (ร้อยละ 59.0) จบการศึกษามัธยมศึกษาขึ้นไป (ร้อยละ 83.8) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 94.0) มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในช่วงอายุ 16-19 ปี (ร้อยละ 59.0) ตั้งครรภ์แรกในช่วงอายุ 15-19 ปี (ร้อยละ 94.9) ไม่เคยคุมกำเนิดหรือเคยคุมแต่ไม่สม่ำเสมอ (ร้อยละ 82.1) มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนเพียงพอหรือมีเหลือเก็บ (ร้อยละ 96.6) มีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันตั้งครรภ์ (ร้อยละ 82.1) แฟนต้องการมีบุตร (ร้อยละ 98.3) และทั้งหมดมีสัมพันธภาพกับพ่อของทารกในครรภ์ เป็นภรรยาหรือคู่รัก (ร้อยละ 100)

หญิงตั้งครรภ์กลุ่มที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี (ร้อยละ 64.1) ไม่มีอาชีพหรือเป็นแม่บ้าน (ร้อยละ 50.4) จบการศึกษามัธยมศึกษาขึ้นไป (ร้อยละ 80.3) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 83.8) มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในช่วงอายุ 16-19 ปี (ร้อยละ 54.7) ตั้งครรภ์แรกในช่วงอายุ 15-19 ปี (ร้อยละ 95.7) ไม่เคยคุมกำเนิดหรือเคยคุมแต่ไม่สม่ำเสมอ (ร้อยละ 89.7) มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนเพียงพอหรือมีเหลือเก็บ (ร้อยละ 93.2) มีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันตั้งครรภ์ (ร้อยละ 88.9) แฟนต้องการมีบุตร (ร้อยละ 73.5) และสัมพันธ์ภาพกับพ่อของทารกในครรภ์เป็นภรรยาหรือคู่รัก (ร้อยละ 95.6)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่ ความต้องการมีบุตรของแฟน ประวัติการคุมกำเนิด และการมีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันตั้งครรภ์ โดยพบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่แฟนไม่ต้องการบุตรมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจเป็น 41.02 เท่า ($OR_{adj} = 41.02$; 95 % CI = 8.34-201.78) เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีแฟนต้องการบุตร หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีประวัติไม่คุมกำเนิดหรือคุมไม่สม่ำเสมอมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจเป็น 3.34 เท่า ($OR_{adj} = 3.34$; 95 % CI = 1.24-9.00) เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่คุมกำเนิดสม่ำเสมอ และหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันตั้งครรภ์ มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจเป็น 2.24 เท่า ($OR_{adj} = 2.24$; 95 % CI = 1.10-5.46) เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่มีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันตั้งครรภ์

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุที่ตั้งครรภ์แรก ความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ การรับรู้คุณค่าในตนเอง การรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ เจตคติต่อการมีบุตร เจตคติต่อการคุมกำเนิด สถานภาพสมรส สถานะทางเศรษฐกิจ และประวัติการตั้งครรภ์ขณะเป็นวัยรุ่นของมารดา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษิตตามสมมุติฐานของการวิจัยแต่ละข้อดังต่อไปนี้

สมมุติฐานที่ 1

ปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุที่ตั้งครรภ์ครั้งแรก ประวัติการคุมกำเนิด และการรับรู้คุณค่าในตนเอง เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น

ประวัติการคุมกำเนิด มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($OR_{adj} = 3.34$; 95 % CI = 1.24-9.00) ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานการวิจัย โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ไม่เคยคุมกำเนิด หรือเคยคุมแต่คุมไม่สม่ำเสมอ

มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจเป็น 3.34 เท่า ($OR_{adj} = 3.34$) เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีการคุมกำเนิดสม่ำเสมอ ซึ่งสนับสนุนแนวคิดอิทธิพลของ 3 องค์ประกอบของ Flay and Petraitis (1994) ที่กล่าวว่า การควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (Behavioral Control) เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ นั่นคือ ถ้าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมตนเองได้จะส่งผลต่อความเป็นตัวของตัวเอง และการรับรู้ในคุณค่าของตนเองที่ดีขึ้น สามารถอธิบายได้ว่า วัยรุ่นที่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำมีความสามารถในการควบคุมตนเองในการใช้ยาคุมกำเนิดได้ดี รับรู้ตนเองว่าควรคุมกำเนิดอย่างไรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด มีการกำหนดตนเอง วางแผน แล้วตัดสินใจคุมกำเนิดสม่ำเสมอและต่อเนื่องสูงกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ หากไม่คุมกำเนิดหรือคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอ ย่อมก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ได้ และเป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่ตั้งใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุมกำเนิดอย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นวิธี กินยาคุมกำเนิด ฉีดยาคุมกำเนิด หรือถุงยางอนามัย สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้เพียงร้อยละ 95, 99 และ 86 ตามลำดับเท่านั้น และยาเม็ดคุมกำเนิดปัจจุบันล้มกิน 1-2 เม็ดหรือกินยาคุมร่วมกับนมก็มีโอกาสตั้งครรภ์ได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ถึงแม้จะมีการคุมกำเนิดสม่ำเสมอยังสามารถตั้งครรภ์ได้ประมาณ ร้อยละ 14.3 (สุพร เกิดสว่าง, 2544) จากข้อมูลดังกล่าวอธิบายได้ว่า วิธีการคุมกำเนิดของวัยรุ่นก็ไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ ร้อยละ 100 หากวัยรุ่นมีความตั้งใจที่จะตั้งครรภ์เมื่อใดย่อมวางแผนการตั้งครรภ์ล่วงหน้าไว้ว่าช่วงเวลาใดที่เขาควรจะต้องตั้งครรภ์ และส่งผลให้การตั้งครรภ์นั้นราบรื่น ไม่มีภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ หากไม่คุมกำเนิดหรือคุมไม่สม่ำเสมอ แสดงว่าเขาไม่ได้วางแผนล่วงหน้าในการมีบุตร บุตรที่เกิดมาย่อมเกิดจากการการบังเอิญหรือไม่ตั้งใจในการตั้งครรภ์นั้น ซึ่งจากการศึกษาของ Rowlands (2010) พบว่าวัยรุ่นเลือกกินยาเม็ดคุมกำเนิดมากกว่าการคุมกำเนิดระยะยาว สอดคล้องกับการศึกษาของ Raj et al. (2010) พบว่าวัยรุ่นในประเทศกลุ่มทวีปเอเชียใต้ มีความตระหนักในการคุมกำเนิดน้อย มีจำนวนน้อยที่เคยคุมกำเนิดจึงมีปัญหาการตั้งครรภ์ซ้ำสูง

ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับระดับการศึกษา อายุที่ตั้งครรภ์ครั้งแรก และการรับรู้คุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1 และไม่สนับสนุนแนวคิดอิทธิพลของ 3 องค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเกิดจากในการศึกษานี้ออกแบบการศึกษาแบบสองกลุ่มเปรียบเทียบในอัตราส่วนระหว่าง Case และ Control เป็น 1:1 ที่เป็นอัตราส่วนที่น้อยที่สุดทำให้จำนวนตัวอย่างในกลุ่มเปรียบเทียบอาจน้อยเกินไป และต่างจากสภาพความเป็นจริงในประชากรทำให้ได้ลักษณะมารดาวัยรุ่นที่มีการกระจายของระดับการศึกษาที่ไม่แตกต่างกันมาก ประกอบกับการศึกษานี้จำกัดช่วงอายุกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดาตั้งครรภ์วัยรุ่นเท่านั้น ซึ่งเป็นช่วงอายุที่แคบอาจสัมพันธ์ทำให้พบระดับการศึกษาที่

ใกล้เคียงกันทั้งสองกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับ จึงทำให้ไม่พบความสัมพันธ์ของปัจจัยตัวนี้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการศึกษาของ Boardman et al. (2006) ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจตั้งครรรค์ซ้ำ ส่วนปัจจัยด้านอายุที่ตั้งครรรค์ครั้งแรกที่ไม่พบความสัมพันธ์ ก็สอดคล้องข้อมูลการศึกษาของ Boardman et al. (2006) ที่พบว่า อายุเมื่อตั้งครรรค์แรกของแม่วัยรุ่นไม่มีผลต่อความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจตั้งครรรค์ซ้ำ แต่แตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมาของ พิฆานัน หนูวงษ์ (2551) ที่พบว่าอายุขณะตั้งครรรค์ครั้งแรกเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรรค์ที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการศึกษาของ สุนันทา ยังวนิชเศรษฐ (2553) พบว่าสตรีตั้งครรรค์วัยรุ่นกลุ่มอายุ 14-17 ปีมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจเกี่ยวกับการตั้งครรรค์และการมีบุตรต่ำกว่าสตรีตั้งครรรค์วัยรุ่นกลุ่มอายุ 18-19 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Mean = 12.19, SD = 6.98; Mean = 16.49, SD = 6.42; $t(135) = 13.61, p < 0.05$) และการศึกษาของ Raj et al. (2010) พบว่าอายุส่งผลให้วัยรุ่นที่เปราะบางตั้งครรรค์ได้ เนื่องจากในการศึกษานี้ ศึกษาในกลุ่มเฉพาะที่เคยตั้งครรรค์ครั้งแรกในช่วงวัยรุ่น และตั้งครรรค์ซ้ำอายุน้อยกว่า 20 ปีภายในเวลา 24 เดือนเท่านั้น ในขณะที่การศึกษาก่อนหน้านี้ไม่ได้จำกัดว่าเป็นการตั้งครรรค์ครั้งที่เท่าใด ส่วนมากเป็นการศึกษาในกลุ่มที่ตั้งครรรค์แรก และเป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ทั้งสองกลุ่มมีอายุที่ตั้งครรรค์ครั้งแรกส่วนใหญ่เมื่ออายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ตัวแปรนี้จึงไม่พบความแตกต่างในการศึกษานี้

การรับรู้คุณค่าในตนเอง (Self-esteem) ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้ที่พบว่า วัยรุ่นเห็นคุณค่าตนเองสูง (พิฆานัน หนูวงษ์, 2551; Tongsir, 2007) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสามารถอธิบายความแปรปรวนในการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่การเป็นมารดาในระยะตั้งครรรค์ของหญิงวัยรุ่นได้ร้อยละ 54.3 (Tongsir, 2007) อาจเนื่องจากในการศึกษานี้ กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งครรรค์ซ้ำทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีการรับรู้คุณค่าในตนเองอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ไม่มีความหลากหลายพอที่จะก่อให้เกิดความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวนไม่มากพอที่จะมีอำนาจทดสอบถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มหญิงตั้งครรรค์ที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจตั้งครรรค์ซ้ำ ดังจะเห็นได้จากค่าสถิติที่ให้ผลเกือบจะมีนัยสำคัญคือ $OR > 1$ ($OR = 1.59$ และ $95\% CI = 0.81-3.10$) และอาจเกิดจากอิทธิพลของปัจจัยด้านอื่น โดยเฉพาะสถานการณ์ทางสังคมที่มีอิทธิพลร่วมสูงต่อความตั้งใจตั้งครรรค์ซ้ำ เพราะเป็นพฤติกรรมที่มีความซับซ้อน และมีอิทธิพลจากสังคมสูงกว่าอิทธิพลภายในตนเอง (Rowlands, 2010)

สมมุติฐานที่ 2

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ความรู้ในการป้องกันการตั้งครรรค์ การรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรรค์ เจตคติต่อการมีบุตร และเจตคติต่อการคุมกำเนิด เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรรค์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น

ความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($OR_{adj} = 0.47$; 95 % CI = 0.21-1.04) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1 ในการศึกษาพบว่า หญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ซ้ำทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่มีค่าคะแนนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่แตกต่างกันและมีความรู้อยู่ในระดับต่ำ ทำให้ส่งผลต่อการตั้งครรภ์ซ้ำได้ง่ายเนื่องจากการคุมกำเนิดในกลุ่มวัยรุ่นเป็นการคุมกำเนิดแบบชั่วคราวไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ร้อยละ 100 และเมื่อขาดความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ และช่วงเวลาที่ต้องคุมกำเนิดเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้มีโอกาสตั้งครรภ์ซ้ำได้สูง โดยเฉพาะกลุ่มที่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ มีแนวโน้มที่ต้องการตั้งครรภ์อยู่แล้วจึงไม่แสวงหาความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ หรือวัยรุ่นมีความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์แต่ไม่มีการป้องกันการตั้งครรภ์ ประกอบกับวัยรุ่นเป็นวัยแสวงหาความสุขยังไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม กิจกรรมใดที่เขาเห็นว่ายุ่งยากเห็นผลซ้ำเขาจะไม่ปฏิบัติ และยังเป็นวัยที่ขาดความตระหนักรู้ในพฤติกรรม ประกอบกับกลุ่มที่ศึกษาส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ มีรายได้พอเพียงในการดำรงชีวิต จึงขาดความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ หรืออาจเกิดจากค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมที่เกี่ยวกับมาตรฐานทางเพศที่จำกัดการเรียนรู้เรื่องเพศของวัยรุ่นหญิง ทำให้วัยรุ่นหญิงขาดความรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอที่จะกำหนดพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยแก่ตนเองในด้านคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์เมื่อยังไม่พร้อม (สุนารี เลิศทานองธรรม, 2546)

การรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($OR_{adj} = 0.56$; 95 % CI = 0.31-1.02) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1 ทั้งนี้อาจเกิดจากหญิงตั้งครรภ์กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม กว่าครึ่งมีค่าคะแนนการรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ในระดับต่ำ (คะแนน 9-31) ทั้ง 2 กลุ่มมีค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ในระดับพอ ๆ กัน (Mean = 30.44, SD = 4.24; Mean = 31.03, SD = 4.34) ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยด้านความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับต่ำ อธิบายได้ว่า การรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ในระดับต่ำ ส่งผลให้การตระหนักรู้ถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นขณะตั้งครรภ์น้อย จึงไม่สนใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ นอกจากนี้ เมื่อตั้งครรภ์ขณะยังเป็นวัยรุ่น สภาพจิตใจเขายังเป็นวัยรุ่น ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ยังขาดความรับผิดชอบ มักสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งเฉพาะ สิ่งที่เขาไม่สนใจ ไม่เห็นความสำคัญ เขาจะไม่สนใจเรียนรู้ ประกอบกับส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษา ความรู้ยังไม่กว้างไกลเพียงพอ และที่สำคัญสังคมส่วนใหญ่ยังไม่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ หรือการตั้งครรภ์ขณะเป็นวัยรุ่น อาจส่งผลให้ไม่กล้าเปิดเผยตัว ขาดการหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ ประกอบกับในการศึกษานี้พบว่ากลุ่มที่

ตั้งใจ ๆ และกลุ่มที่ไม่ตั้งใจ ๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการมีบุตรเชิงบวกและเชิงลบใกล้เคียงกัน จึงไม่ส่งผลต่อการตั้งใจ ๆ หรือไม่ตั้งใจตั้งครรรค์ซ้ำ สอดคล้องกับข้อมูลของ พิษานัน หนูวงษ์ (2551) พบว่าหญิงตั้งครรรค์อายุต่ำกว่า 20 ปี มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงจากการมีบุตรอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 66)

เจตคติต่อการมีบุตร มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรรค์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($OR_{adj} = 1.24$; 95 % CI = 0.66-2.33) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2 สามารถอธิบายได้ว่าอาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มที่ศึกษา มีค่าคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการมีบุตรอยู่ในระดับใกล้เคียงกันมาก (Mean = 31.76, SD = 4.58; Mean = 30.38, SD = 4.90) ประกอบกับในการศึกษานี้ กลุ่มตั้งใจ ๆ และกลุ่มที่ไม่ตั้งใจ ๆ มีค่าคะแนนความรู้ในการป้องกันการตั้งครรรค์ และการรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรรค์ อยู่ในระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรรค์ในระดับพอ ๆ กัน (Mean = 30.44, SD = 4.24; Mean = 31.03, SD = 4.34) จึงส่งผลต่อความคาดหวังของพฤติกรรมและการประเมินคุณค่าต่ำ เจตคติจึงเป็นไปได้ในทางเดียวกันตามแนวคิดทฤษฎีของอิทธิพล 3 องค์ประกอบ เมื่อการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรรค์ และมีเจตคติต่อการมีบุตรของทั้ง 2 กลุ่มที่ศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน จึงไม่ส่งผลต่อความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจในการตั้งครรรค์ซ้ำ นอกจากนี้ยังอาจเป็นเพราะการตั้งครรรค์ซ้ำเป็นเรื่องที่ซับซ้อนของสัมพันธภาพระหว่างหญิงชาย และมีปัจจัยเชิงสังคมเข้ามามีบทบาทสูงกว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะความเชื่อของหญิงตั้งครรรค์เอง เช่น ปัจจัยด้านสถานการณ์สังคมอื่น ๆ ได้แก่ ความต้องการมีบุตรของแฟน การมีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันตั้งครรรค์ (Rowlands, 2010)

เจตคติต่อการคุมกำเนิด มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรรค์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($OR_{adj} = 0.64$; 95 % CI = 0.34-1.21) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2 อธิบายได้ว่า หญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นทั้งกลุ่มที่ตั้งใจ ๆ และกลุ่มที่ไม่ตั้งใจ ๆ มีเจตคติต่อการคุมกำเนิดอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน (Mean = 35.85, SD = 5.45; Mean = 35.59, SD = 5.15) ความแตกต่างของเจตคติระหว่างกลุ่มมีน้อยทำให้ไม่ส่งผลต่อตัวแปรตาม นอกจากนี้การที่วัยรุ่นกลุ่มที่ศึกษามีเจตคติต่อการคุมกำเนิดเชิงบวกและเชิงลบใกล้เคียงกัน จึงอาจไม่เห็นความสำคัญในการคุมกำเนิด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลข้างต้นที่พบว่า ทั้งกลุ่มตั้งใจ ๆ และกลุ่มไม่ตั้งใจ ๆ มีการคุมกำเนิดสม่ำเสมอเพียงร้อยละ 17.9 และร้อยละ 10.3 เท่านั้น อาจเนื่องจากสถานภาพส่วนใหญ่อยู่เป็นคู่กับสามี สัมพันธภาพทางเพศค่อนข้างมั่นคง และเป็นสัมพันธภาพระยะยาว กลุ่มตัวอย่างจึงไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการคุมกำเนิด สามีช่วยเลี้ยงดูบุตรที่จะเกิดมา หรืออาจกังวล ลังเล ไม่แน่ใจ หรือกลัวภาวะแทรกซ้อนหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นในการคุมกำเนิด เนื่องจากวัยรุ่นกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ มีความรู้ในการป้องกันการตั้งครรรค์อยู่ในระดับไม่ดีทั้งสองกลุ่ม เจตคติต่อการคุมกำเนิดจึงไม่มีผลต่อความตั้งใจ ๆ หรือไม่ตั้งใจตั้งครรรค์ซ้ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ โนมเฉลา น้อยเทศ และคณะ (2551) ที่พบว่าเจตคติเกี่ยวกับการคุมกำเนิด ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคุมกำเนิด

สมมุติฐานที่ 3

ปัจจัยสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ สถานภาพสมรส สถานะทางเศรษฐกิจ ประวัติการตั้งครรภ์วัยรุ่นของมารดา ประสบการณ์ตั้งครรภ์ของเพื่อน และความต้องการมีบุตรของแฟน เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น

ความต้องการมีบุตรของแฟน มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($OR_{adj} = 41.02$; 95 % CI = 8.34-201.78) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ 3 โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่แฟนไม่ต้องการบุตรความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจเป็น 41.02 เท่า ($OR_{adj} = 41.02$) เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีแฟนต้องการบุตร ซึ่งผลการศึกษานี้สนับสนุนแนวคิดของทฤษฎีอิทธิพล 3 องค์ประกอบ ของ Flay and Petraitis (1994) ที่กล่าวว่า อิทธิพลด้านสถานการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญ และส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากที่สุด เนื่องจากการกระทำของบุคคลเกิดจาก การสังเกต การเลียนแบบทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีความผูกพันทางสังคม ในการศึกษาครั้งนี้คือความผูกพันกับสามี ความต้องการมีบุตรของสามี เป็นการแสดงออกถึงความต้องการผูกพันกับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นด้วยความต้องการมีบุตร ฉะนั้นอิทธิพลจากความต้องการมีบุตรของสามีจึงส่งผลสูงมากที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ ประเด็นนี้อธิบายได้ว่า ในสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมที่ยังยกย่องให้ฝ่ายชายเป็นผู้นำของครอบครัว เป็นผู้รับผิดชอบครอบครัว มีอำนาจในการตัดสินใจสูง และกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ในการศึกษาส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ ความต้องการมีบุตรของแฟนจึงเป็นเหตุจูงใจให้หญิงตั้งครรภ์กลุ่มนี้มีความตั้งใจ ๆ หรือไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ เนื่องจากบรรทัดฐานของสังคมไทยยังคงให้อำนาจในการตัดสินใจของฝ่ายชายสูงซึ่งถือว่าเป็นหัวหน้าครอบครัว การที่แฟนหรือสามีไม่ต้องการบุตรในครรภ์ ย่อมทำให้หญิงตั้งครรภ์กลัวตาม และไม่ต้องการตั้งครรภ์ซ้ำ เนื่องจากบุตรที่เกิดมาอาจถูกปฏิเสธจากสามี สามีไม่สนใจหญิงตั้งครรภ์ หรือไม่สนใจบุตรที่จะเกิดมา ไม่ช่วยเลี้ยงดูไม่ช่วยออกค่าใช้จ่ายในบ้าน อาจเบียดเบียนที่ตั้งครรภ์ซ้ำ อาจหาทางออกนอกบ้านบ่อยขึ้น ภาระต่าง ๆ ย่อมตกอยู่กับหญิงตั้งครรภ์ซึ่งยังเป็นวัยรุ่นอยู่ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นไม่ยินดีต่อการตั้งครรภ์ครั้งนี้ ในกรณีที่คู่สมรสมีความตั้งใจมีบุตร และมีการวางแผนการตั้งครรภ์ ก็จะทำให้รู้สึกยินดี มีความสุข สามารถยอมรับการตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์ การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจได้ (Sherwen, Scoloveno & Weingarten, 1997 อ้างถึงใน รพีพรรณ วิบูลย์วัฒนกิจ และคณะ, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Rowlands (2010) พบว่าความต้องการบุตรของคู่ครอง เป็นปัจจัยระดับครอบครัวสำคัญที่ส่งผลต่อตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจในวัยรุ่น การศึกษาของ Boardman et al. (2006) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ ได้แก่ ความตั้งใจในการมีบุตรของคู่สมรส และผลการศึกษาของ Raj et al. (2010) พบว่าการตั้งครรภ์วัยรุ่นในเอเชียใต้มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 51) ผู้ตัดสินใจตั้งครรภ์เป็นฝ่ายสามี นอกจากนี้ยังพบว่าวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ

ของฝ่ายชาย (ปาจารย์ สังฆโมลี, 2553) หญิงตั้งครรภ์ต้องการพึ่งพาผู้อื่นสูงขึ้น ต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่สมรสของตนเอง เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ และการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่พัฒนาต่อไปในการเป็นมารดาและเลี้ยงดูบุตร แต่หญิงตั้งครรภ์มีชีวิตสมรสไม่ราบรื่น ล้มเหลว คู่สมรสปฏิเสธความรับผิดชอบ ส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์รู้สึกไร้ค่า (ปฤษฎพร ศิริจรยา, 2550) แม่วัยรุ่น 1 ใน 3 ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากพ่อแม่ของตน/ ของสามีหรือญาติ และแม่วัยรุ่นส่วนมากกังวลเรื่องความรับผิดชอบของบิดาบุตร (ร้อยละ 44.1) (เบญจพร ปัญญาฯ, 2553)

ประสบการณ์ตั้งครรภ์ของเพื่อน การมีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($OR_{adj} = 2.24$; 95 % CI = 1.10-5.46) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันตั้งครรภ์ มีแนวโน้มเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจเป็น 2.24 เท่า ($OR_{adj} = 2.24$) เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่เคยมีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันตั้งครรภ์ สนับสนุนแนวคิดของทฤษฎีอิทธิพล 3 องค์ประกอบ ของ Flay and Petraitis (1994) ที่กล่าวว่าอิทธิพลด้านสถานการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญ และส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากที่สุด เนื่องจากการกระทำของบุคคลเกิดจากการสังเกต การเลียนแบบทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผูกพันทางสังคม ซึ่งสำหรับวัยรุ่นแล้วเพื่อนยังคงมีอิทธิพลอยู่มากแม้จะมีสามีแล้วก็ตาม การที่รับรู้ว่าคุณก็ตั้งครรภ์บ่อย ๆ อาจส่งผลให้วัยรุ่นตระหนักว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นบรรทัดฐานทางสังคมในกลุ่มสังคมของตนเอง ประกอบเหตุจูงใจจากสามีส่งผลต่อความตั้งใจที่จะตั้งครรภ์ซ้ำหรือไม่ จากการศึกษา พบว่ากลุ่มที่ไม่ตั้งใจ ๑ มีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันตั้งครรภ์ซ้ำมากกว่ากลุ่มตั้งใจ ๑ (ร้อยละ 88.9 และร้อยละ 82.1 ตามลำดับ) สามารถอธิบายได้ว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันเป็นวัยรุ่นตั้งครรภ์ หญิงวัยรุ่นเองก็เคยตั้งครรภ์มาก่อน ย่อมเห็นว่าการตั้งครรภ์เป็นเรื่องปกติของสังคมที่เห็นว่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องธรรมดา สอดคล้องกับการศึกษาของ Rowlands (2010) ที่พบว่าเพื่อนตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เป็นปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจในวัยรุ่น

สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ($OR_{adj} = 2.26$; 95 % CI = 0.83-6.16) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ในการศึกษา หญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ทั้งกลุ่มตั้งใจและกลุ่มที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ โดยกลุ่มที่ตั้งใจ ๑ มีสัดส่วนสถานภาพสมรสคู่มากกว่ากลุ่มที่ไม่ตั้งใจ ๑ (ตั้งใจ ๑ ร้อยละ 94.0 ไม่ตั้งใจ ๑ ร้อยละ 83.8) แต่สัมพันธ์ภาพกับพ่อของลูกในครรภ์ส่วนใหญ่เป็นภรรยาหรือคู่รักเกือบทั้งหมด (กลุ่มตั้งใจ ๑ ร้อยละ 100 กลุ่มไม่ตั้งใจ ๑ ร้อยละ 95.6) สถานภาพสมรสจึงไม่มีผลต่อความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา การศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับข้อมูล

ก่อนหน้านี้ที่ Boardman et al. (2006) ศึกษาพบว่าการแต่งงานช่วยลดภาวะไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำได้อาจเนื่องมาจากหญิงตั้งครรภ์กลุ่มที่ Boardman et al. (2006) ศึกษาเป็นสตรีชาวอเมริกันซึ่งมีวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมที่แตกต่างจากคนไทยมาก

สถานะทางเศรษฐกิจ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เกิดจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนเพียงพอหรือมีเหลือเก็บ ($OR_{adj} = 0.55$; 95% CI = 0.11-2.77) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 สามารถอธิบายได้ว่า รายได้ของครอบครัวต่อเดือนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่มที่ศึกษาอยู่ในระดับใกล้เคียงกันมาก (กลุ่มตั้งใจ ๑ ร้อยละ 96.6 กลุ่มไม่ตั้งใจ ๑ ร้อยละ 93.2) ประกอบกับ วัฒนธรรม ธรรมเนียมของสังคมไทย วัยรุ่นส่วนมากถึงจะแต่งงานหรือมีบุตรแล้ว ส่วนใหญ่ยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่ไม่ฝ่ายใดก็ฝ่ายหนึ่ง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ยังขึ้นอยู่กับพ่อแม่ วัยรุ่นส่วนมากไม่ได้ออกค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตเอง พ่อแม่ยังคงออกค่าใช้จ่ายให้ สถานเศรษฐกิจจึงไม่มีผลต่อความตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ หรืออาจเกิดจากการวัดเกี่ยวกับรายได้เป็นการวัดเกี่ยวกับความเพียงพอของรายได้ครอบครัวซึ่งเป็นรายได้โดยภาพรวม ทำให้ไม่ได้สะท้อนถึงรายได้ที่แท้จริงของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจริง ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Raj et al. (2010) ที่พบว่า อุบัติการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในกลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ (ร้อยละ 52) มากกว่าสังคมชั้นสูง (ร้อยละ 26) อย่างมีความสำคัญทางสถิติ และจากข้อมูลของ เบญจพร ปิณฑุยา (2553) พบว่า แม่วัยรุ่นส่วนมากกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร (ร้อยละ 68.0) อาจเนื่องมาจากกลุ่มที่ศึกษามีความแตกต่างกันทั้ง เชื้อชาติ การเลี้ยงดู วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่แวดล้อมอยู่

ประวัติการตั้งครรภ์วัยรุ่นของมารดา มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่นอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($OR_{adj} = 1.15$; 95% CI = 0.61-2.14) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ซึ่งจากแนวคิดของทฤษฎีอิทธิพล 3 องค์ประกอบ ของ Flay and Petraitis (1994) ที่เชื่อว่าการกระทำของบุคคลเกิดจากการสังเกต และการเลียนแบบทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลอื่น เนื่องจากมารดาเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและผูกพันกับบุตรมากที่สุดจึงเป็นต้นแบบของพฤติกรรมในครอบครัว การที่มีมารดาเคยตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่นน่าจะจะทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมตามกัน แต่เนื่องจากว่าพฤติกรรมในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจ ซึ่งมีใช้พฤติกรรมครั้งแรก หญิงวัยรุ่นกลุ่มที่ศึกษา มีประวัติการมีมารดาตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่น ไม่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากข้อมูลของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่มมีมารดาที่เคยตั้งครรภ์ในวัยรุ่นใกล้เคียงกันมาก (ประมาณร้อยละ 42) การที่มีมารดาเคยตั้งครรภ์แรกขณะยังเป็นวัยรุ่นจึงไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตั้งใจ ๑ หรือไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ และอาจเกิดจากขนาดตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเปรียบเทียบอาจน้อยไป เพราะการออกแบบการศึกษาใช้อัตราส่วน Case: Control เพียง 1: 1 เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องระยะเวลา

ในการเก็บข้อมูลที่อาจต้องใช้เวลานานมากกว่า 6 เดือนในการรวบรวมกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งครรภ์ซ้ำให้มากกว่าหนึ่งเท่า และจากข้อมูลการศึกษา พบว่าวัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่ม มากกว่าครึ่งมีมารดาตั้งครรภ์แรกอายุ 20 ปีขึ้นไปพอ ๆ กัน การมีมารดาเคยตั้งครรภ์แรกขณะยังเป็นวัยรุ่นจึงไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตั้งใจหรือไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ซ้ำ การศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของ Rowlands (2010) พบว่าการมีประวัติมารดาตนเองเคยตั้งครรภ์เมื่อเป็นวัยรุ่น ส่งผลต่อการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น แต่ในการศึกษานี้ไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พยาบาลที่ทำงานเชิงรุกในชุมชนควรให้ความสำคัญพิเศษแก่วัยรุ่นที่เคยตั้งครรภ์มาแล้ว โดยเฉพาะในรายที่สามีหรือแฟนยังไม่ต้องการมีบุตร เนื่องจากเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อทารกที่จะเกิดมา
2. ในวัยรุ่นที่มีสามีหรือมีแฟนแล้ว หากมีประวัติการคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอหรือไม่มีการคุมกำเนิดควรให้ความสนใจติดตามดูแลต่อเนื่อง หากกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้วัยรุ่นตระหนักถึงความสำคัญของการคุมกำเนิด การวางแผนครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ เน้นการคุมกำเนิดระยะยาว จัดให้มีการฝึกทักษะเฉพาะในเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์แก่กลุ่มหญิงวัยรุ่น โดยเฉพาะผู้ที่เคยตั้งครรภ์ เพราะเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจ
3. หากในชุมชน มีหญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์ พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ควรดำเนินกิจกรรมกลุ่มในชุมชนเพื่อป้องกันภาวะตั้งครรภ์ซ้ำโดยไม่ตั้งใจในขณะยังเป็นวัยรุ่นอยู่ เนื่องจากพฤติกรรมของเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันที่ตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้หญิงวัยรุ่นที่เคยตั้งครรภ์มาแล้วมีแนวโน้มตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจสูง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาซ้ำแบบ Case-control Study โดยเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุมให้เพิ่มเป็น 2 เท่า หรือ 4 เท่า เพื่อเพิ่มอำนาจการทดสอบทางสถิติ
2. ควรศึกษาไปข้างหน้า (Longitudinal Study) โดยศึกษาติดตามกลุ่มหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ครั้งแรก และเก็บข้อมูลปัจจัยเสี่ยง เพื่อลดอคติจากการถามปัจจัยเสี่ยงย้อนหลัง การออกแบบการศึกษาแบบ Case-control Study นั้นจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยเสี่ยงบางประเภทที่ไม่สามารถศึกษาได้ เช่น ความสามารถในการต่อรองในการมีบุตร
3. ควรออกแบบการศึกษาเชิงทดลองเพื่อพัฒนาโปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่น เน้นการป้องกันการตั้งครรภ์ระยะยาวและประสิทธิภาพสูง เนื่องจากในการศึกษานี้วัยรุ่นส่วนใหญ่มีการคุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอ